

Het bevorderen
van een positieve
veiligheidscultuur
bij de spoorwegen

Het bevorderen van een positieve veiligheidscultuur bij de Europese spoorwegen

1. Wat is veiligheidscultuur?

Culturen zijn gedeelde patronen van denken en handelen die zich overal ontwikkelen waar mensen communiceren en samen iets willen bereiken.

Veiligheidscultuur verwijst naar de interactie tussen de eisen van het VMS (veiligheidsmanagementsysteem), hoe mensen deze eisen in praktijk brengen op basis van hun houding, waarden en overtuigingen en hoe ze uiteindelijk handelen in de vorm van besluiten en gedrag.

Voor duurzame veiligheidsprestaties is het nodig dat de structurele (VMS) en culturele aspecten in een organisatie op elkaar worden afgestemd.

Een positieve veiligheidscultuur wordt gekenmerkt door een gezamenlijk streven van leidinggevenden en medewerkers om altijd zo veilig mogelijk te handelen, met name als er sprake is van concurrerende doelstellingen.

Als veiligheid een integraal deel vormt van het ontwerpen van operationele activiteiten, kan veiligheid de commerciële activiteiten ondersteunen.

Om de veiligheidscultuur binnen een organisatie te begrijpen hebben specialisten en onderzoekers modellen ontwikkeld die meestal een aantal kenmerken bevatten van een positieve veiligheidscultuur. Figuur 1 laat een voorbeeld zien van een dergelijk model.

Figuur 1: Model van veiligheidscultuur

Gebaseerd op recent onderzoek van het Instituut voor Industriële Veiligheidscultuur, www.icsi-eu.org

2. De veiligheidscultuur bij de spoorwegen in Europa

Modellen voor veiligheidscultuur bij de spoorwegen moeten rekening houden met de invloed van de omgeving van de organisatie en voorschriften om risico's te beheersen. Als voorbeeld worden contractmanagement en relaties met inspecties en veiligheidsinstanties genoemd.

Figuur 2 illustreert deze effectketen bij de Europese spoorwegen: besluiten en gedrag op elk niveau van het systeem kunnen gevolgen hebben voor de veiligheidscultuur van de organisatie, hetzij bij spoorwegondernemingen, infrastructuurmanagers, organisaties die verantwoordelijk zijn voor het onderhoud, fabrikanten, aannemers en ingenieursbureaus.

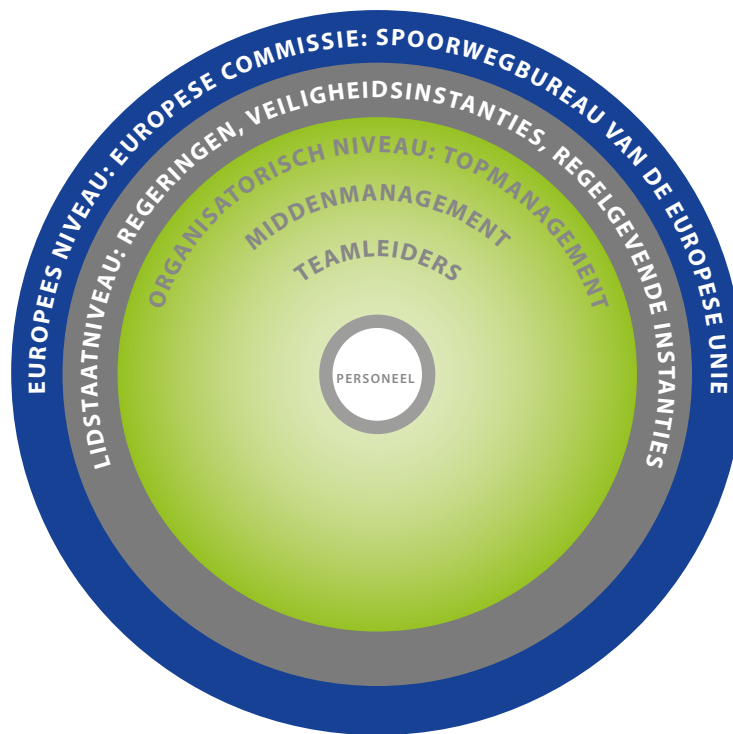
3. Wat zijn de voordelen van een positieve veiligheidscultuur?

Gebaseerd op RSSB (2015) www.sparkrail.org

- Beperking van de operationele risico's door meer integrale risicobeoordeling en beter begrip van de werkomstandigheden en risico's op alle niveaus in de organisatie
- Beperking van arbeidsongevallen door het elimineren van gevaren die zijn geïdentificeerd door toename of verbeterde rapportage van bijna-ongevallen
- Beperking van onveilige handelingen en omstandigheden door verbetering van de inzet van personeel en leiderschapsontwikkeling
- Beperking van de kosten voor arbeidsongevallen, onveilige handelingen en omstandigheden
- Beter prestaties door beter begrip van de werkomstandigheden
- Een beter en efficiënter VMS met procedures en regels die beter zijn afgestemd op de taken en het vakmanschap
- Beter bedrijfsimago

In artikel 29 van de Spoorwegveiligheidsrichtlijn staat dat het Spoorwegbureau van de Europese Unie voor 16 juni 2024 de ontwikkeling van een veiligheidscultuur evalueert. Volgens artikel 9, lid 2 moeten infrastructuurbeheerders en spoorwegondernemingen met behulp van het VMS een cultuur ontwikkelen die wordt gekenmerkt door wederzijds vertrouwen, betrouwbaarheid en leerprocessen. Deze ideeën zijn vastgelegd in de Gemeenschappelijke Veiligheidsmethode voor eisen aan veiligheidsmanagementsystemen en bijbehorende aanwijzingen voor het beoordelen van afzonderlijke veiligheidscertificaten of veiligheidsvergunningen.

Figuur 2: Niveaus waarop wordt bijgedragen aan de veiligheidscultuur

4. Waar beginnen om de veiligheidscultuur bij de spoorwegen te verbeteren?

Organisaties die hun veiligheidscultuur willen verbeteren moeten een strategie implementeren die wordt gesteund door het hoger management.

Bij het ontwikkelen van een strategie vormt een evaluatie van de veiligheidscultuur een goede basis voor het bepalen van sterke en zwakke punten binnen de cultuur.

Ook zonder evaluatie zijn er veel manieren om één of meer eigenschappen van een positieve veiligheidscultuur te verbeteren. Enkele suggesties:

- Begrijpen en waarderen van onderdelen die reeds goed functioneren
- Positieve versterking door het zichtbaar belonen van veilig gedrag
- Ontwikkeling van een eenvoudig systeem voor het delen van veiligheidsproblemen
- Het gebruiken van inkoop- en contractvoorwaarden om de aandacht te vestigen op veiligheid bij het inschakelen van aannemers en leveranciers
- Het ten behoeve van leidinggevendenden definiëren en communiceren van verwachtingen op het gebied van veiligheidsmanagement

Wat uw rol ook is, ook u kunt meewerken aan verbetering van de veiligheidscultuur. Het is aan u om samen met uw collega's te achterhalen wat nodig is en wat binnen uw organisatie werkt.

Spoorwegbureau van de Europese Unie

120 rue Marc Lefrancq
BP 20392
F-59307 Valenciennes Cedex
Tel. +33 (0)327 09 65 00

era.europa.eu
Twitter @ERA_railways

Voor meer informatie kunt u op de volgende websites zoeken naar "Safety Culture" of "veiligheidscultuur":

- www.era.europa.eu
- www.uic.org
- osha.europa.eu
- www.sparkrail.org
- www.icsi-eu.org
- www.skybrary.aero
- www.iaea.org

Betere spoorwegen voor een betere samenleving.

Publicatiebureau

Het Bureau noch enige persoon die namens het Bureau handelt, kan aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik dat van de informatie in deze uitgave wordt gemaakt.

Luxemburg: Publicatiebureau van de Europese Unie, 2018

© Spoorwegbureau van de Europese Unie, 2018

Reproductie is toegestaan op voorwaarde van bronvermelding. Voor gebruik of reproductie van afzonderlijke foto's moet toestemming worden gevraagd aan de eigenaars van het auteursrecht.

Paper: TR-06-17-234-NL-C • ISBN 978-92-9205-345-1 • doi:10.2821/581817

PDF: TR-06-17-234-NL-N • ISBN 978-92-9205-380-2 • doi:10.2821/056930